

Sygn. akt

III AUa 320/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda (spr.)
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Ewa Madera
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **27 czerwca 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **R. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w R.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **12 lutego 2013 r.** sygn. akt **III U 1496/12**

I. o d d a l a apelację,

II. z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w R. na rzecz wnioskodawcy R. L. kwotę

120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 listopada 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił R. L. ustalenia prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że nie uznał wnioskodawcy orzeczenia lekarza medycyny pracy z dnia 4 października 2012r. o niezdolności do wykonywania pracy, jako maszynista pojazdów trakcyjnych, ponieważ nie stanowi ono prawidłowego środka dowodowego w zakresie przyznania emerytury pomostowej. Organ rentowy podał, że wydanie takiego orzeczenia powinno zawsze poprzedzać rozwiązanie umowy o pracę albo zmianę warunków pracy. Z przedłożonego świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 8 października 2012r. wynikało, że wnioskodawca wykonywał pracę, jako maszynista pojazdów trakcyjnych do dnia 30 kwietnia 2005r., a od dnia 1 maja 2005r. nastąpiła zmiana dotychczasowych warunków pracy w związku ze zmianą przez wnioskodawcę stanowiska pracy, natomiast orzeczenie zostało wydane w dniu 4 października 2012r. tj. po zmianie warunków pracy. Ponadto organ rentowy wskazał, iż odwołujący się nie udokumentował rozwiązania umowy o pracę.

R. L. zaskarżył powyższą decyzję do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu.

W uzasadnieniu odwołania podniósł, że z art. 49 i art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych, nie wynika, aby orzeczenie lekarza medycyny pracy musiało pochodzić z okresu przypadającego przed dniem 1 stycznia 1999r. lub przed 1 stycznia 2009r., a zatem orzeczenie lekarza medycyny pracy z dnia 4 października 2012r. powinno zostać uznane za prawidłowy środek dowodowy w zakresie emerytury pomostowej. Wskazał, że w chwili obecnej (...) S.A. (...) chciałby ponownie zatrudnić wnioskodawcę na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego, jednak lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac, jako maszynista pojazdów trakcyjnych. Końcowo podał, że rozwiąże stosunek pracy w chwili ustalenia, że spełnił wszelkie pozostałe warunki do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu po rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 12 lutego 2013r., sygn. akt III U 1496/12 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał R. L. prawo do emerytury pomostowej poczynszy od 1 lutego 2013r. oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawcy koszty zastępstwa procesowego.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd ten ustalił, że R. L. ur. (...) udowodnił ogólny staż pracy w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 13 dni okresów składkowych oraz 4 miesiące i 23 dni okresów nieskładkowych w tym 21 lat, 4 miesiące i 16 dni pracy w warunkach szczególnych, jako pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych i jest to okoliczność bezsporna.

W dniu 19 października 2012r. wnioskodawca wystąpił do ZUS z wnioskiem o emeryturę pomostową dołączając między innymi zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach wydane w dniu 8 października 2012r. przez (...) S.A. (...) jak i zaświadczenie lekarskie wydane w dniu 4 października 2012r. przez (...) Zakład (...) S. A.

Wnioskodawca z dniem 22 maja 2010r. ukończył 55 lat przewidziany w art. 9 pkt. 1 w związku z art. 49 pkt. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponadto bezsporna w sprawie jest okoliczność, że wnioskodawca w dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd podał, że w piśmie procesowym z dnia 21 grudnia 2012r. organ rentowy przyznał, iż złożone dokumenty potwierdzają posiadanie przez wnioskodawcę ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Dalej Sąd wskazał szczegółowo wszystkie okresy zatrudnienia wnioskodawcy i końcowo podniósł, że odwołujący się udowodnił 21 lat, 4 miesiące i 16 dni pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, jako pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych, które zostały wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu I instancji przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca zgodnie z świadectwem pracy z dnia 31 stycznia 2013r. zatrudniony był w (...) S. A. (...) w L. od dnia 8 grudnia 1978r. do dnia 31 stycznia 2013r. w pełnym wymiarze czasu pracy oraz rozwiązał stosunek pracy z w/w pracodawcą, co udokumentował świadectwem pracy. W związku z powyższym odwołujący obecnie nie pozostaje w stosunku pracy.

W ocenie Sądu I instancji zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wnioskodawcy, stwierdzające o przeciwwskazaniach zdrowotnych do pracy na stanowisku pomocnika maszynisty, które wydane zostało przez lekarza medycyny pracy w dniu 4 października 2012r. jest wystarczające do spełnienia warunku uzyskania emerytury pomostowej z art. 9 pkt. 3.

W ocenie Sądu Okręgowego tak zebrany w sprawie materiał dowodowy dał podstawę do stwierdzenia, że wnioskodawca R. L. w dniu następnym po rozwiązaniu stosunku pracy tj. 1 lutego 2013r. spełnił wszystkie warunki do przyznania mu emerytury pomostowej zawarte w art. 4 w związku z art. 9 oraz art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

W podstawie prawnej Sąd dodatkowo powołał przepis art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Sąd zasądził zwrot kosztów zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 kpc w związku z § 2 i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002r. Nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu skierował do Sądu Apelacyjnego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji pozwany Zakład zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych poprzez przyjęcie, że nie ma znaczenia, w jakiej dacie lekarz medycyny pracy orzeka o niezdolności do pracy na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego.

W ocenie Zakładu związek przyczynowy pomiędzy zmianą warunków pracy od 1 maja 2005r., a niezdolnością wnioskodawcy do kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia na stanowisku pomocnika maszynisty pojazdów trakcyjnych ze względu na orzeczenie lekarza medycyny pracy pochodzące dopiero z 4 października 2012r. nie został wykazany.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. jest nieuzasadniona i dlatego podlega oddaleniu.

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 12 lutego 2013r. jest w ocenie tutejszego Sądu wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu, zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują jakiegokolwiek przesłanki zaskarżenia mogące wyrok ten wzruszyć, w szczególności zaś te, które Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu (art. 378 § 1 kpc).

Sąd Okręgowy rozpoznając sporną kwestię uprawnień do emerytury pomostowej dokonał ustaleń prawidłowych, stąd też Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne bez potrzeby ich powtarzania.

Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, która weszła w życie 1 stycznia 2009 r.

Stosownie do art. 4 ustawy prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5 – 12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5 – 9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych przewiduje odrębne warunki przejścia na emeryturę pomostową dla pracowników wykonujących kilka rodzajów prac (art. 5-11 i art. 13), a także dopuszcza odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6. Zgodnie bowiem z art. 49 ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, a w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Biorąc pod uwagę charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, nabycie przez niego prawa do emerytury pomostowej uzależnione jest od spełnienia przesłanek wynikających z art. 9 ustawy, zgodnie z którym pracownik wykonujący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn, ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat, a lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych. W niniejszej sprawie sporne było jedynie spełnienie przez wnioskodawcę warunku odnoszącego się do orzeczenia o niezdolności do wykonywania prac w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych, a konkretnie, czy taka niezdolność powinna być stwierdzona jeszcze w trakcie zatrudnienia w szczególnym charakterze, czy też może być orzeczona z datą późniejszą.

Skoro art. 9 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych nie zastrzega warunku orzeczenia o niezdolności do pracy w trakcie zatrudnienia na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych, to nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia, że uprawnienie do emerytury pomostowej uzależnione jest od takiej przesłanki.

Istotne zatem jest to, aby pracownik nie podejmował czynności wymagających wyższej sprawności psychofizycznej. W interesie publicznym leży więc odsunięcie takiego pracownika od wykonywania czynności obciążonych szczególnym ryzykiem, a w interesie pracownika umożliwienie mu nabycia "przejściowych" świadczeń, przed uzyskaniem pełnych praw emerytalnych". Względny interes publiczny wymaga, aby czynności związane z prowadzeniem pojazdów trakcyjnych wykonywały osoby

o wysokiej sprawności psychofizycznej, która ulega naturalnemu obniżeniu wraz z wiekiem. Z tej przyczyny ustawodawca umożliwił im uzyskanie prawa do emerytury w wieku aż o 10 lat niższym od powszechnego, jednakże pod dodatkowym warunkiem wykazania niezdolności do wykonywania pracy tego rodzaju. Z tego punktu widzenia nieistotne jest więc, kiedy ta niezdolność zostanie stwierdzona, byle stosownym orzeczeniem lekarza medycyny pracy ubezpieczony legitymował się w dniu składania wniosku o emeryturę pomostową.

Argumentacja pozwanego Zakładu o konieczności istnienia związku przyczynowego pomiędzy niezdolnością do pracy w szczególnych warunkach i rozwiązaniem stosunku pracy, jako warunku do uzyskania emerytury pomostowej, pozwala na stwierdzenie, że literalne brzmienie przywołanego przez organ rentowy przepisu tj. art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz.1656), nie uprawnia do stawianego przez niego wniosku, że orzeczenie lekarza medycyny pracy stwierdzające niezdolność do wykonywania pracy (w tym wypadku maszynista pojazdów trakcyjnych) ma być jedną z podstawowych przesłanek rozwiązania stosunku pracy, co z kolei przemawiać ma za tym, iż winno być ono wydane przed dniem ustania zatrudnienia. Powoływany przepis nie wskazuje z jakiej daty pochodzić ma przedmiotowe orzeczenie lekarskie, nie mówiąc już o tym, że nie przewiduje także, iż ma ono niejako warunkować rozwiązanie stosunku pracy (inna rzecz, że przepisy Kodeksu pracy nie przewidują wprost takiego trybu ustania zatrudnienia, co w każdym przypadku nastroczałoby trudności w odczytywaniu intencji pracodawcy co do prawdziwej przyczyny rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę nawet w sytuacji legitymowania się przez niego uprzednim orzeczeniem lekarskim o niezdolności do pracy na danym stanowisku).

Zakładając racjonalność ustawodawcy, który nawet w art. 4 pkt 7 omawianej regulacji prawnej nie określił przyczyn rozwiązania stosunku pracy, należy przyjąć, iż orzeczenie lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach jako jedna z przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, może być wydane w każdym czasie, w tym więc także po rozwiązaniu stosunku pracy. Przyjęcie w tej kwestii odmiennego stanowiska spowodowałoby sytuację,

w której cała grupa osób o jakiej stanowi art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz.1656) nie mogłaby skutecznie ubiegać się o emeryturę pomostową już tylko z tego względu, że jako nie wykonujący pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r. i nie pozostający w zatrudnieniu (niekiedy w okresach odległych nawet od tak określonej daty), nie mogliby przedstawić omawianego orzeczenia lekarskiego, którego wymóg posiadania wprowadzony został przez ustawodawcę dopiero z dniem 1 stycznia 2009 r. W tej sytuacji niewątpliwie rodzić się musi pytanie o cel wprowadzenia omawianego warunku - zastrzeżonego zresztą przez ustawodawcę wyłącznie dla trzech grup uprawnionych - art. 5, art. 7 i art. 9 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych - Dz. U. Nr 237, poz.1656), tj. dla wykonujących prace w powietrzu, hutnictwie i prace maszynistów pojazdów trakcyjnych (co może budzić wątpliwości w zakresie zgodności tego rozwiązania prawnego z wyrażoną w art.32 ust.1 Konstytucji RP zasadą równości wobec prawa). Trudno jednak na to pytanie odpowiedzieć jednoznacznie. Z jednej bowiem strony zawarta w art.3 ust.1 i ust.3 ustawy o emeryturach pomostowych definicja prac w szczególnych warunkach czy w szczególnym charakterze, przemawia za przyjęciem, że świadczenie to - co do zasady, rekompensować ma utratę możliwości dalszego zatrudnienia pracownika ze względów zdrowotnych na stanowiskach pracy związanych z czynnikami ryzyka (co uzasadniałoby twierdzenie o pewnej chronologii zdarzeń poprzedzających rozwiązanie stosunku pracy w tym więc i konieczności uzyskania przez pracownika uprzedniego orzeczenia lekarza medycyny pracy), z drugiej zaś redakcja poszczególnych przepisów (ich literalna treść) celowi temu zaprzecza albo czyni go co najmniej niejasnym (art.6, art.8,

czy art. 10 powoływanej ustawy - nie przewidują bowiem orzeczenia lekarskiego o niezdolności do wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jako warunku nabycia prawa do emerytury pomostowej).

Reasumując nawet gdyby powołany wyżej cel przyświecał ustawodawcy to – zdaniem tutejszego Sądu, nie znalazł on swego dostatecznego sprecyzowania w przepisach ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych - Dz. U. Nr 237, poz.1656), która to regulacja prawna w tej sytuacji jawi się jako niespójna wewnętrznie.

Wszystko to razem prowadzić zaś musi do stwierdzenia, że wyrażany przez pozwany Zakład pogląd prawny stanowi w istocie nadinterpretację prawa prowadzącą do kreowania nowych, nieprzewidzianych wprost w ustawie o emeryturach pomostowych warunków nabycia prawa do tego rodzaju świadczenia. Już tylko na marginesie należy zauważyć, iż nawet w sytuacji zaakceptowania stanowiska organu rentowego o konieczności wykazania związku przyczynowego pomiędzy niezdolnością do pracy w szczególnych warunkach a rozwiązaniem stosunku pracy, to w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób zanegować tego faktu.

Skoro wnioskodawca uzyskał orzeczenie o niezdolności do pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych w dniu 4 października 2012r., a wniosek o emeryturę złożył w dniu 19 października 2012r., spełniając wszystkie pozostałe warunki uprawniające do emerytury pomostowej, to żądane świadczenie winno być mu przyznane.

W konsekwencji podzielić więc należało stanowisko Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu o spełnieniu przez R. L. wszystkich koniecznych przesłanek nabycia prawa do dochodzonej przez niego emerytury pomostowej.

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc.

(...)

(...)

(...)

(...)